

R. F. KUANG

Sú vedomosti,  
pre ktoré  
sa oplatí zabíjať

MOTÝL

# BABEL

AKADÉMIA JAZYKOV A MÁGIE



# BABEL

R. F. KUANG

# BABEL

AKADÉMIA JAZYKOV A MÁGIE



VYDAVATEĽSTVO MOTÝĽ

**BABEL by R.F. Kuang**

Copyright © Rebecca Kuang, 2022

All rights reserved.

Translation © Barbora Andrežalová, 2023

Jacket design by Holly Macdonald © HarperCollinsPublishers Ltd 2022

Jacket illustration © Nico Delort

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ, s. r. o., 2023

[www.vydavatelstvomotyl.sk](http://www.vydavatelstvomotyl.sk)

Tlač: TBB, a. s., Banská Bystrica

**ISBN: 978-80-8164-333-0**

Pre Bennetta,  
ktorý je všetkým svetlom a smiechom tohto sveta.

*Poznámka autorky  
k jej zobrazeniu historického Anglicka  
a najmä Oxfordskej univerzity*

Problém pri písaní oxfordského románu spočíva v tom, že každý, kto strávil nejaký čas v Oxforde, bude podrobne skúmať váš text, aby zistil, či sa vaše stvárnenie Oxfordu zhoduje s jeho vlastnými spomienkami na toto miesto. Ešte horšie je, ak ste Američanka píšuca o Oxforde, lebo čo o tom môžu Američania vedieť? Tu ponúkam svoju obhajobu:

*Babel* je špekulatívna fikcia, a preto sa odohráva vo fantastickej verzii Oxfordu 30. rokov 19. storočia, ktorého dejiny sú zmenené prostredníctvom striebrotepectva (o tom viac o chvíľu). Napriek tomu som sa snažila ostať čo najvernejšia historickým záznamom o živote v ranom viktoriánskom Oxforde a odkláňať sa od skutočnosti len vtedy, keď to bolo potrebné kvôli príbehu. Pokiaľ ide o odkazy na Oxford na začiatku 19. storočia, opierala som sa okrem iného o veľmi zábavnú knihu Jamesa J. Moora *The Historical Handbook and Guide to Oxford (Dejepisná príručka a sprievodca po Oxforde)* z roku 1878, ako aj o VI. a VII. zväzok *The History of the University of Oxford (Dejiny Oxfordskej univerzity)*, ktoré vydali M. G. Brock a M. C. Curthoys (1997 a 2000).

Pokiaľ ide o rétoriku a všeobecnú štruktúru života (napríklad oxfordský slang zo začiatku 19. storočia, ktorý sa dosť líši od súčasného oxfordského slangu)\*, využila som primárne zdroje, ako napríklad knihu Alexa Chalmersa *A History of the Colleges, Halls, and Public Buildings Attached to the University of Oxford, Including the Lives of the*

---

\* Napríklad som nikdy nepočula, aby niekto hovoril o High Street ako o „High“, keď som bola v Oxforde, ale G. V. Cox nám vraví niečo iné.

*Founders (Dejiny kolégií, siení a verejných budov patriacich k Oxfordskej univerzite vrátane životov jej zakladateľov)* z roku 1810, G. V. Coxove *Recollections of Oxford (Spomienky na Oxford)* z roku 1868, *Reminiscences: Chiefly of Oriel College and the Oxford Movement (Spomienky: hlavne na Oriel a oxfordské hnutie)* od Thomasa Mozleyho z roku 1882 a W. Tuckwellove *Reminiscences of Oxford (Spomienky na Oxford)* z roku 1908. Keďže nám o živote, zvykoch a vnímaní v určitom období môže prezradiť veľa aj beletria, pridala som tiež detaily z románov, ako sú *The Adventures of Mr. Verdant Green (Dobrodružstvá pána Verdanta Greena)* od Cuthberta M. Bedeho z roku 1857, *Tom Brown at Oxford (Tom Brown v Oxforde)* z roku 1861 od Thomasa Hughesa a *The History of Pendennis (Príbeh o Pendennisovi)* z roku 1850 od Williama Makepeacea Thackeraya. Vo všetkom ostatnom som sa spoliehala na svoje spomienky a predstavivosť.

Pre tých, ktorí Oxford dobre poznajú a mali by preto nutkanie zavolať: „Nie, tak to nie je!“, teraz vysvetlím niektoré osobitosti. Oxfordská únia bola založená až v roku 1856, takže v tomto románe sa o nej hovorí pod názvom jej predchodkyne, Spojenej debatnej spoločnosti (založenej v roku 1823). Moja milovaná kaviareň Vaults & Garden neexistovala až do roku 2003, ale strávila som tam toľko času (a zjedla toľko sconov, čiže anglického pečiva), že som Robinovi a ostatným nemohla odoprieť rovnaké potešenie. Pokrútený koreň v uvádzanej podobe nejestvuje, a pokiaľ viem, v Oxforde nie je žiadna krčma s týmto názvom. Na Winchester Road tiež nie je žiadna Taylorova pekáreň, hoci Taylors na High Street mám naozaj rada. Pamätník oxfordských mučeníkov existuje, ale bol dokončený až v roku 1843, tri roky po skončení tohto románu. Dátum jeho postavenia som posunula len o niečo ďalej kvôli milému odkazu. Korunovácia kráľovnej Viktórie sa uskutočnila v júni 1838, nie 1839. Železničná trať z Oxfordu do Paddingtonu bola postavená až v roku 1844, ale v tejto knihe ju postavili o niekoľko rokov skôr, a to z dvoch dôvodov: po prvé, pretože to dáva zmysel vzhľadom na zmenenú históriu, a po druhé, pretože som potrebovala dopraviť svoje postavy do Londýna o niečo rýchlejšie. Pri spomienkovom plese som si dovolila popustiť uzdu tvorivosti, takže vyzerá oveľa viac ako súčasný

ples v Oxbridge než nejaká raná viktoriánska spoločenská udalosť. Som si vedomá, že ustrice boli základnou potravinou chudobných na začiatku viktoriánskej éry, ale rozhodla som sa z nich urobiť delikatesu, pretože to bol môj prvý dojem z májového plesu 2019 na Magdalene College v Cambridgei – hromady a hromady ustríc na ľade (nevzala som si kabelku a žonglovala som s telefónom, pohárom šampanského a ustricami v jednej ruke, v dôsledku čoho som vyliala šampanské na elegantné smokingové topánky istého starého pána).

Niektorých možno zmätie presné umiestnenie Kráľovského prekladateľského inštitútu známeho aj ako Babel. Je to preto, lebo som poohýbala aj geografiu, aby som preň vytvorila priestor. Predstavte si zelenú plochu medzi Bodleyho knižnicou, Sheldonovým divadlom a Radcliffovou knižnicou. Teraz si ju zväčšite a umiestnite Babel priamo do stredu.

Ak nájdete ďalšie nezrovnalosti, pokojne si pripomeňte, že toto je len fikcia.





PRVÁ KNIHA





# Prvá kapitola



*Que siempre la lengua fue companera del imperio; y de tal manera lo siguió, que junta mente comencaron, crecieron y florecieron, y despues junta fue la caida de entrambos.*

*Jazyk bol vždy spoločníkom ríše, a tak sa stalo, že spolu začali, rástli aj prekvitali, a napokon aj padli.*

ANTONIO DE NEBRIJA

*Gramática de la lengua castellana  
(Gramatika španielskeho jazyka)*

**K**ým profesor Richard Lovell našiel cestu úzkymi kantónskými uličkami na vyblednutú adresu zapísanú vo svojom diári, ostal v celom dome nažive už len chlapec.

Vzduch bol stuchnutý, podlahy klzké. Pri posteli stál nedotknutý plný džbán vody. Chlapec sa spočiatku príliš bál, že bude vracat', ak sa napije, a teraz bol zase príliš zoslabnutý, aby ho zdvihol. Ešte vždy bol pri vedomí, hoci sa napoly poddal závoju driemot. Vedel, že čoskoro upadne do hlbokého spánku a už sa neprebudí. Presne to sa pred týždňom stalo jeho starým rodičom, deň nato jeho tetám a potom Angličanke slečne Betty.

Jeho matka zomrela v to ráno. Ležal vedľa jej tela a sledoval, ako sa postupne prehlbujú fialové a modré odtiene jej pokožky. Posledné, čo mu povedala, bolo jeho meno, dve slabiky vyslovené bez dychu. Potom jej tvár ochabla a vykrivila sa. Jazyk jej ovisol z úst. Chlapec sa jej pokúsil zatvoriť zahmlené oči, ale viečka sa jej stále otvárali.

Keď profesor Lovell zaklopal, nikto sa neozval. Nikto prekvapene neskríkol, keď vykopol vchodové dvere – zamknuté, pretože choleroví



zlodeji kradli z príbytkov v susedstve úplne všetko. Hoci v dome nebolo veľa cenností, chlapec a jeho matka chceli mať pár hodín pokoja, kým si choroba nevezme aj ich. Chlapec zhora počul všetok ten lomoz, no už ho to vôbec nezaujímalo.

Vtedy už chcel len zomrieť.

Profesor Lovell vyšiel po schodoch, prešiel cez izbu a dlhú chvíľu stál nad chlapcom. Nevšimol si, alebo si nechcel všimnúť mŕtvu ženu na posteli. Chlapec nehybne ležal v jeho tieni a premýšľal, či si táto vysoká bledá postava v čiernom prišla po jeho dušu.

„Ako sa cítiš?“ spýtal sa profesor Lovell.

Chlapca dýchanie tak vysilovalo, že nevládal odpovedať.

Profesor si klakol vedľa postele. Z predného vrecka nohavíc vytiahol tenký strieborný prút a položil ho chlapcovi na holú hrud'. Chlapec sa strhol, kov štípál ako ľad.

„*Triacle*,“ povedal profesor Lovell najprv po francúzsky. Potom po anglicky: „Melasa.“

Prútik sa rozžiaril dobiela. Odkiaľsi sa ozval tajomný zvuk, akési zvonenie, spev. Chlapec zakňučal, schúlil sa na bok a jazykom zmätene kmital v ústach.

„Vydrž,“ zamrmal profesor Lovell. „Prehltni, čo cítiš.“

Sekundy plynuli. Chlapcovo dýchanie sa ustálilo. Otvoril oči. Teraz už videl profesora Lovella jasnejšie, rozoznával oči sivé ako bridlica a zakrivený nos – *yīnggōubí*, ako tomu hovorili, pripomínajúci jastrabí zobák –, ktorý mohol patriť len tvári cudzinca.

„Ako sa teraz cítiš?“ spýtal sa profesor Lovell.

Chlapec sa znova zhlboka nadýchol. Potom prekvapivo dobrou angličtinou odvetil: „Je to sladké. Chutí to tak sladko...“

„Dobre. To znamená, že to funguje.“ Profesor si zasunul prútik späť do vrecka. „Je tu ešte niekto nažive?“

„Nie,“ šepol chlapec. „Len ja.“

„Máš niečo, čo tu nemôžeš nechať?“

Chlapec chvíľu mlčal. Na matkinom líci pristála mucha a prešla jej cez nos. Chcel ju odohnať, ale nemal silu zdvihnúť ruku.

„Telo vziať nemôžem,“ povedal profesor Lovell. „Nie tam, kam ideme.“



Chlapec sa ešte dlho díval na matku.

„Moje knihy,“ odvetil nakoniec. „Pod posteľou.“

Profesor Lovell sa zohol pod posteľ a vytiahol štyri hrubé zväzky. Boli v angličtine, chrbty mali zodraté od používania, niektoré strany boli ošúchané tak, že písmo bolo sotva čitateľné. Profesor ich prelistoval, nevdojak sa usmial a vložil ich do tašky. Potom zdvihol chlapcovo chatrné telo na ruky a odniesol ho z domu.

V roku 1829 sa epidémia, ktorá sa neskôr stala známa ako ázijská cholera, dostala z Kalkaty cez Bengálsky záliv na Ďaleký východ – najprv do Siamu, potom do Manily a napokon na pobrežie Číny. Obchodné lode s dehydrovanými zbadačenými námorníkmi vylievali splašky do Perlovej rieky a kontaminovali vody, ktoré tisíce ľudí pili, prali v nich, plávali a kúpali sa. Kanton zasiahla ako prílivová vlna a rýchlo sa prehnala cez prístavy až do vnútrozemských obytných štvrtí. Chlapcova štvrť podľahla v priebehu niekoľkých týždňov, celé rodiny bezmocne hynuli vo svojich domovoch. Keď profesor Lovell vyniesol chlapca z kantonských uličiek, všetci ostatní na jeho ulici už boli mŕtvi.

Chlapec sa to všetko dozvedel, keď sa prebudil v čistej presvetlenej izbe na anglickej obchodnej stanici, zabalený do prikrývok mäkkších a belších ako všetko, čoho sa kedy dotkol. Tie však len o niečo zmiernili jeho nepohodlie. Bolo mu príšerne horúco a jazyk mu ležal v ústach ako kus piesčitej skaly. Mal pocit, že sa vznáša kdesi vysoko nad svojím telom. Zakaždým, keď profesor prehovoril, vystrelila mu do spánkov ostrá bolesť sprevádzaná červenými zábleskami.

„Máš veľké šťastie,“ povedal profesor Lovell. „Táto choroba zabíja takmer všetko, čoho sa dotkne.“

Chlapec fascinovane hľadel na cudzincovu podlhovastú tvár a svetlosivé oči. Keď rozostřil zrak, cudzinec sa zmenil na obrovského vtáka. Vranu. Nie, na nejakého dravca. Čosi kruté a silné.

„Rozumieš, čo ti hovorím?“

Chlapec si oblizol popraskané pery a zamumlal odpoveď.

Profesor Lovell pokrútil hlavou. „Anglicky. Použi svoju angličtinu.“

Chlapca páľilo v hrdle. Odkášal si.



„Viem, že ovládaš angličtinu.“ Profesorov hlas znel ako varovanie.  
„Použi ju.“

„Moja mama,“ hlesol chlapec. „Zabudli ste na moju mamu.“

Profesor Lovell neodpovedal. Rýchlo vstal a pred odchodom si oprášil kolená, hoci chlapec nechápal, ako by sa mu na nich za tých pár minút, čo sedel, mohol nahromadiť prach.

Na druhý deň ráno bol chlapec schopný zjesť misku vývaru bez toho, aby vracal. Nasledujúce ráno sa mu podarilo postaviť bez toho, aby dostal väčší závrat, hoci zoslabnuté kolená sa mu triasli tak silno, že sa musel chytiť rámu postele, aby nepadol. Horúčka ustúpila, apetít sa mu zlepšil. Keď sa popoludní opäť zobudil, našiel namiesto misky tanier s dvoma hrubými krajcami chleba a kusom pečenej hovädziny. Vyhladovane ich zhltol.

Väčšinu dňa strávil bezsenným spánkom, ktorý pravidelne prerušovala istá pani Piperová – veselá kyprá žena, ktorá mu natriasala vankúše, utierala mu čelo príjemne chladivými mokkými utierkami a hovorila po anglicky s takým zvláštnym prízvukom, že ju chlapec musel vždy niekoľkokrát požiadať, aby mu to zopakovala.

„Namojveru, ty si tuším ešte nestretol žiadneho Škóta,“ zachichotala sa, keď to spravil prvý raz.

„Škóta? Čo je to Škót?“

„Tým sa teraz netráp.“ Pohládila ho po líci. „Čoskoro sa naučíš, čo je to Veľká Británia.“

V ten večer mu pani Piperová priniesla večeru – opäť chlieb a hovädzie mäso – spolu so správou, že profesor ho chce vidieť vo svojej kancelárii. „Je to na poschodí. Druhé dvere napravo. Najskôr však dojedz, on nikam neujde.“

Chlapec sa rýchlo najedol a s pomocou pani Piperovej sa obliekol. Nevedel, odkiaľ sa vzali tie šaty – boli v západnom štýle a prekvapivo dobre sedeli na jeho nízku chudú postavu –, bol však príliš unavený, aby sa vypytoval.

Keď kráčal po schodoch, triasol sa. Nevedel, či od únavy alebo od strachu. Dvere do profesorovej pracovne boli zatvorené. Na chvíľu sa zastavil, aby si vydýchol, a potom zaklopal.



„Ďalej,“ zavola profesor.

Dvere boli ohromne ťažké. Chlapec sa musel silno zaprieť, aby ich otvoril. Len čo vošiel, ovalila ho pižmová atramentová vôňa kníh. Boli ich tam hromady a hromady, niektoré úhľadne uložené na policiach, iné neusporiadane poukladané na vratkých pyramídach po celej miestnosti, ďalšie rozhádzané po podlahe, či na stoloch naoko náhodne rozmiestnených v slabo osvetlenom labyrinte.

„Tu som.“ Profesor bol takmer skrytý za regálmi s knihami. Chlapec sa váhavo prepletal miestnosťou a bál sa, že pri najmenšom nesprávnom pohybe by sa pyramídy mohli zrútiť.

„Neostýchaj sa.“ Profesor sedel za veľkým písacím stolom pokrytým knihami, listami papiera a obálkami. Pokynul mu, aby si sadol oproti nemu. „Dovolili ti tu čítať dosť? Angličtina ti nerobí problém?“

„Niečo som prečítal.“ Chlapec si opatrne sadol a dával pozor, aby nepošliapal po zväzkoch – cestovných zápiskoch Richarda Hakluyta, ako si všimol –, ktoré mu ležali na kôpke pri nohách. „Nemali sme veľa kníh. Všetky som prečítal viackrát.“

Na niekoho, kto v živote neopustil Kanton, bola jeho angličtina pozoruhodne dobrá. Mal len slabý náznak prízvuku. Bolo to vďaka tej Angličanke – istej slečne Elizabeth Slateovej, ktorú chlapec volal slečna Betty, a ktorá žila s jeho rodinou, odkedy si pamätal. Nikdy celkom nepochopil, čo tam robila, lebo jeho rodina rozhodne nebola dosť bohatá, aby zamestnávala sluhov, najmä nie cudzincov, ale niekto jej musel platiť, pretože nikdy neodišla, dokonca ani keď udrela epidémia. Mala celkom obstojnú kantončinu, dosť dobrú na to, aby sa bez problémov pohybovala po meste, ale s chlapcom hovorila výlučne po anglicky. Zdalo sa, že jej jedinou povinnosťou je starať sa oňho, a práve vďaka konverzácii s ňou a neskôr s britskými námorníkmi v dokoch sa chlapec naučil rozprávať plynulo.

Vedel lepšie čítať, než hovoriť. Od svojich štyroch rokov dostával dvakrát ročne veľký balík plný anglických kníh. Spiatočnou adresou bolo sídlo v Hampsteade kúsok od Londýna – miesto, ktoré slečna Betty podľa všetkého nepoznala, a o ktorom chlapec, pochopiteľne, nič nevedel. Napriek tomu so slečnou Betty sedávali spolu pri sviečkach



a usilovne si prstami prechádzali po každom slove, ktoré nahlas vyslovovali. Keď vyrástol, trávil celé popoludnia sám nad opotrebovanými stránkami. Tucet kníh mu však sotva vystačil na pol roka, každú z nich vždy prečítal toľkokrát, že kým prišla ďalšia zásielka, vedel ich už takmer naspamäť.

Teraz si uvedomil, hoci širšie súvislosti stále nepoznal, že tie zásielky museli chodiť od profesora.

„Celkom ma to baví,“ dodal slabo. Potom mu napadlo, že by mal povedať trochu viac: „A nie, angličtina nebola problém.“

„Výborne.“ Profesor Lovell vybral z police za sebou zväzok a posunul ho po stole. „Predpokladám, že toto si ešte nevidel. Je tak?“

Chlapec sa pozrel na názov. *Bohatstvo národov* od Adama Smitha.

Pokrútil hlavou. „Je mi ľúto, nie.“

„To je v poriadku.“ Profesor otvoril knihu kdesi uprostred a ukázal na stránku. „Čítaj nahlas. Začni tu.“

Chlapec preglgol, odkašlal si a začal čítať. Kniha bola hrozivo hrubá, písmo veľmi malé a jazyk podstatne ťažší ako v bezstarostných dobrodružných románoch, ktoré čítal so slečnou Betty. Jazyk sa mu potkýnal o slová, ktoré nepoznal, o slová, ktorých výslovnosť mohol len hádať.

„Oso... osobitné výhody, ktoré každá kol-o-niálna krajina získava z kol... kolónií, čo jej pat... ria, sa delia na dva druhy, po prvé, tie spoločné výhody, ktoré každá ríša získava... získava?“ Odkašlal si. „Získava... z provincií podliehajúcich jej dom... dom...“

„To stačí.“

Netušil, čo práve prečítal. „Pane, čo znamená...“

„Nie, to je v poriadku,“ povedal profesor. „Ťažko by som od teba mohol očakávať, že budeš rozumieť medzinárodnej ekonómii. Išlo ti to veľmi dobre.“ Odložil knihu, siahol do zásuvky svojho stola a vytiahol strieborný prút. „Pamätáš si to?“

---

\* V 4. knihe v kapitole VII. *Bohatstva národov* Adam Smith namieta proti kolonializmu a argumentuje, že koloniálne mocnosti čerpajú zdroje kolónií a ekonomické zisky monopolného koloniálneho obchodu sú ilúziou. Píše: „Veľká Británia nadvládom nad svojimi kolóniami nič nezískava, naopak, stráca.“ Tento pohľad bol v tom čase dost ojedinelý.



Chlapec naň hľadel s vytreštenými očami, príliš vystrašený, aby sa ho vôbec dotkol.

Takéto prúty už videl. V Kantone boli vzácne, ale každý o nich vedel. *Yínfúlù*, strieborné talizmany. Videl ich vsadené do lodných kormidiel, vryté do bokov palankinov\* a zavesené nad dverami skladov v cudzineckej štvrti. Nikdy presne nezistil, čo sú zač, a nikto v jeho dome mu to nevedel vysvetliť. Jeho stará mama ich nazývala čarovnými zaklínadlami bohatých ľudí, kovovými amuletmi nesúcimi požehnanie od bohov. Jeho matka si myslela, že sú v nich uväznení démoni, ktorých možno privolať, aby splnili príkazy svojho pána. Lahostajná k nim nebola dokonca ani slečna Betty, ktorá sa netajila tým, že pohŕda tradičnými čínskymi poverami a neustále kritizovala, ako jeho mama dbala na duchov. „Je to čarodejníctvo,“ povedala, keď sa jej na to spýtal. „Sú to diablove diela.“

Chlapec teda nevedel, čo si má o tomto *yínfúlù* myslieť, okrem toho, že to bol rovnaký prút ako ten, čo mu pred niekoľkými dňami zachránil život.

„Na.“ Profesor Lovell ho natiahol smerom k nemu. „Poobzeraj si to. Nehryzie.“

Chlapec zaváhal, potom ho vzal do oboch rúk. Prútik bol hladký a na dotyk studený, ale inak vyzeral celkom obyčajne. Ak v ňom bol uväznený démon, dobre sa skrýval.

„Dokážeš prečítať, čo je na ňom napísané?“

Chlapec sa pozrel lepšie a všimol si, že na oboch stranách prútika je skutočne nejaké písmo, drobné úhľadne vyryté slová: na jednej strane anglické písmená, na druhej čínske znaky. „Áno.“

„Povedz to nahlas. Najprv čínsky, potom anglicky. Hovor veľmi zreteľne.“

Chlapec znaky poznal, hoci kaligrafia vyzerala trochu zvláštne, ako by ich niekto opísal čiarou po čiarke bez toho, aby vedel, čo znamenajú. Stálo tam: 囫圖吞棗.

„*Húlún tún zǎo*,“ čítal pomaly a dával si pozor, aby vyslovil každú slabiku.

---

\* V niektorých krajinách Východu kryté nosidlá slúžiace ako dopravný prostriedok.



Prešiel do angličtiny. „Prijať bez rozmýšľania.“

Prútik začal bzučať.

Jazyk mu okamžite opuchol a zatarasil dýchacie cesty. Chlapec sa začal dusiť a chytil sa za hrdlo. Prútik mu spadol do lona, kde divoko vibroval a poskakoval ako posadnutý. Ústa mu zaplnila mazľavá sladká chuť. Ako *datle*, pomyslel si chlapec matne, zatiaľ čo sa mu začínal zastierať zrak. Výrazné datle mäkké ako džem, také zrelé, až z nich bolo zle. Topil sa v nich. Hrdlo mal úplne upchaté, nemohol sa nadýchnuť...

„Ukáž.“ Profesor Lovell sa načiahol a vzal mu prútik z lona. Pociť dusenie zmizol. Chlapec sa zvalil nad stôl a zalapal po dychu.

„Zaujímavé,“ skonštatoval profesor. „Nikdy som sa nestretol s tým, že by to malo taký silný účinok. Akú chuť cítiš v ústach?“

„*Hóngzǎo*.“ Chlapcovi stekali po tvári slzy. Náhlivo prešiel do angličtiny. „Datle.“

„To je dobre. To je veľmi dobre.“ Profesor Lovell ho dlhú chvíľu pozoroval a potom vrátil prútik do zásuvky. „Vlastne vynikajúce.“

Chlapec si utrel slzy a posmrkával. Profesor sa posadil, počkal, kým sa chlapec trochu spamätá, a potom pokračoval: „O dva dni odchádzame s pani Piperovou z tejto krajiny do mesta zvaného Londýn v krajine zvanej Anglicko. Som si istý, že si už o oboch počul.“

Chlapec neisto prikývol. Londýn preňho existoval asi ako Liliput: vzdialené domnelé miesto z jeho predstáv, kde nikto nevyzeral, neobliekal sa ani nehovoril ako on.

„Navrhujem, aby si išiel s nami. Budeš bývať na mojom panstve, kde ti zabezpečím izbu a stravu, kým nedospeješ natoľko, aby si sa mohol živiť sám. Na revanš budeš navštevovať kurzy podľa osnov, ktoré som navrhol. Bude to práca s jazykmi – latinčina, gréčtina a, pravdaže, mandarínčina. Budeš mať ľahký a pohodlný život a najlepšie vzdelanie, aké si človek môže dovoliť. Jediné, čo za to od teba očakávam, je, že sa budeš usilovne venovať štúdiu.“

Profesor Lovell zopál ruky ako pri modlitbe. Chlapca jeho tón miamtol. Bol úplne bez výrazu a nezaujatý. Nedokázal povedať, či ho profesor v Londýne chce alebo nie. Vyzeralo to skôr ako obchodný návrh než adopcia.



„Naliehavo ťa žiadam, aby si to zväžil,“ pokračoval profesor Lovell. „Tvoja matka a starí rodičia sú mŕtvi, tvoj otec neznámy a nemáš žiadnu širšiu rodinu. Ak tu zostaneš, nebudeš mať ani cent. Jediné, čo kedy spoznáš, bude chudoba, choroby a hlad. Ak budeš mať šťastie, nájdeš si prácu v dokoch, ale si ešte malý, takže stráviš niekoľko rokov žobraním alebo krádežami. Za predpokladu, že dosiahneš dospelosť, najlepšie, v čo môžeš dúfať, je ťažká práca s loďami.“

Chlapec sa pristihol, že fascinovane hľadí na jeho tvár. Niežeby sa ešte nikdy nestretol s Angličanom. V dokoch stretol veľa námorníkov, videl celú škálu tvárí bielych mužov, od širokých a červených cez chorľavé s pečeňovými škvrnami až po podlhovasté, bledé a prísne. Profesorova tvár však predstavovala úplne inú záhadu. Mala všetky prvky štandardnej ľudskej tváre – oči, pery, nos, zuby, všetko zdravé a normálne. Hlas mal tichý, trochu nevýrazný, ale napriek tomu ľudský. Keď však rozprával, tón a výraz mal úplne bez emócií. Bol ako nepopísaná tabuľa. Chlapec vôbec nedokázal odhadnúť jeho pocity. Keď profesor opisoval chlapcovu skorú a neodvratnú smrť, akoby vymenúval suroviny na guláš.

„Prečo?“ spýtal sa chlapec.

„Čo prečo?“

„Prečo ma chcete?“

Profesor kývol hlavou na zásuvku, v ktorej bol strieborný prútik. „Pretože to dokážeš.“

Až vtedy si chlapec uvedomil, že to bola skúška.

„Toto sú podmienky môjho opatrovníctva.“ Profesor Lovell posunul po stole dvojstranový dokument. Chlapec sklopil zrak, no rýchlo vzdal snahu prečítať ho, tesný oblúčikový rukopis vyzeral takmer nečitateľne. „Sú celkom jednoduché, ale daj pozor, aby si si to prečítal celé, kým to podpíšeš. Spravíš to dnes večer, než pôjdeš spať?“

Chlapec bol príliš otrasený, a tak sa nezmohol na nič iné ako na prikývnutie.

„Výborne,“ vyhlásil profesor. „Ešte jedna vec. Napadlo mi, že potrebuješ meno.“

„Mám meno,“ odvetil chlapec. „Som...“

„Nie, to nestačí. Žiadny Angličan to nevysloví. Dala ti slečna Slateová nejaké meno?“

V skutočnosti dala. Keď mal chlapec štyri roky, trvala na tom, aby si zvolil meno, s ktorým by ho Angličania mohli brať vážne, hoci nikdy nešpecifikovala, akí Angličania by to mohli byť. Vybrali náhodne niečo z detskej rýmovačky a chlapcovi sa páčilo, ako mu tie slabiky pevne a okrúhle ležia na jazyku, takže sa nestážoval. Nikto iný v domácnosti ho však nikdy nepoužíval a čoskoro od toho upustila aj slečna Betty. Chlapec musel chvíľu usilovne premýšľať, kým si spomenul.

„Robin.“

Profesor Lovell chvíľu mlčal. Jeho výraz chlapca miatol – obočie mal zvrátené, akoby sa hneval, ale jedna strana úst sa mu zvlnila, akoby sa tešil. „A čo tak priezvisko?“

„Mám priezvisko.“

„Také, ktoré obstojí aj v Londýne. Vyber si, čo sa ti páči.“

Chlapec naňho žmurkol. „Mám si vybrať... priezvisko?“

Rodinné mená sa nedajú zahodiť a nahradiť podľa ľubovôle, pomyslel si. Označujú pôvod, príslušnosť.

„Angličania si neustále vymýšľajú nové mená,“ povedal profesor Lovell. „Jediné rodiny, ktoré si ich ponechávajú, to robia preto, lebo majú tituly, čo si chcú udržať, a ty určite žiadne nemáš. Potrebuješ len niečo, čím sa môžeš predstaviť. Akékoľvek meno.“

„Môžem si teda vziať vaše? Lovell?“

„Ach, nie,“ namietol profesor. „Mysleli by si, že som tvoj otec.“

„Aha, isteže.“ Chlapec sa zúfalo rozhladal po miestnosti a hľadal nejaké slovo alebo zvuk, ktorého by sa mohol chytiť. Pohľad mu spočinul na známom zväzku na policičke nad hlavou profesora Lovella – *Gulliverove cesty*. Cudzinec v cudzej krajine, ktorý sa musel naučiť miestne jazyky, ak nechcel zomrieť. Pomyslel si, že teraz už chápe, ako sa Gulliver cítil.

„Swift?“ navrhol. „Teda ak...“

---

\* Ja som zabil kohúta Robina.  
Kto ho videl umierať?



Na jeho prekvapenie sa profesor Lovell zasmial. Z tých prísnych úst vychádzal smiech zvláštne. Znel príliš prudko, takmer kruto, a chlapec si nemohol pomôcť a nevdojak sa mykol. „Výborne. Budeš Robin Swift. Pán Swift, rád vás spoznávam.“

Vstal a natiahol ruku ponad stôl. Chlapec videl, ako sa cudzí námorníci vítajú v dokoch, takže vedel, čo má robiť. Stisol tú veľkú, suchú a nepríjemne studenú ruku a potriasol ju.

O dva dni neskôr profesor Lovell, pani Piperová a novopokrstený Robin Swift nasadli na loď do Londýna. Vďaka mnohým hodinám odpočinku na lôžku, dostatku teplého mlieka a výdatnej kuchyni pani Piperovej bol Robin už natoľko zdravý, že dokázal bez cudzej pomoci chodiť. Sám si ťahal kufor s knihami po mostíku na palubu, no ešte mal problém držať krok s profesorom. Kantonský prístav, prostredníctvom ktorého sa Čína stretávala so svetom, bol vesmírom jazykov. Hlasná a razantná portugalcina, francúzština, holandčina, švédčina, dánčina, angličtina a čínština sa niesli slaným vzduchom a miesili sa do vzájomne zrozumiteľného pidžinu, ktorý nejakým zázrakom chápal takmer každý, no málokto ním vedel bez problémov hovoriť. Robin ho dobre poznal. Prvú lekciu cudzích jazykov dostal práve pri pobežovaní po prístavných hrádzach a často prekladal námorníkom výmenou za hodenú pencu a úsmev. Nikdy si nepredstavoval, že by mohol sledovať jazykové fragmenty tohto pidžinu späť k ich zdroju.

Kráčali po nábreží, aby sa pripojili k radu čakajúcemu na loď *Countess of Harcourt*, jedno z plavidiel Východoindickej spoločnosti, ktoré bralo pri každej plavbe obmedzený počet súkromných pasažierov. More bolo v ten deň hlučné a rozbúrené. Robin sa triasol v poryvoch studeného morského vetra, ktorý mu nemilosrdne prenikal kabátom. Veľmi si želan byť na lodi, v kajute alebo kdekoľvek medzi stenami, ale rad cestujúcich sa z nejakého dôvodu vôbec nehýbal. Profesor Lovell ustúpil nabok, aby sa pozrel. Robin ho nasledoval. Na vrchu mostíka nejaký člen posádky nadával cestujúcemu, ostré anglické samohlásky prerážali ranný chlad.

„Nerozumiete, čo hovorím? *Ní hau? Laj ho?* Nič?“